

СВЕЩЕНИКЪТ СКЪПЕРНИК И ХИТРИЯТ ВАЛЕК

Превод от полски: Ани Божкова, 1989

chitanka.info

Един много стиснат и алчен свещеник, когато наемал някой ратай, му обещава хубава заплата и храна, но при условие, че докато е на служба при него, ще бъде доволен от всичко и няма да захвърли работата си преди уречения срок.

— Трябва да знаеш, мили момко — поучавал свещеникът новия си ратай, — че всеки честен и почтен човек е длъжен съвестно да изпълнява задълженията, които е поел, и да не трови живота на ближния си за щяло и нещяло. Това правило задължава и двама ни, а който го наруши, за наказание ще получи дващест и пет камшика.

Доверявайки се на възвишените слова на свещеника, простодушните ратаи приемали условията му, но нито един от тях не можел да ги изпълни, макар и най-искрено да желаел това. След време свещеникът започвал умишлено да ги мори с глад и да ги товари с допълнителна работа, за да предизвика у тях недоволство, та да им удари дващест и пет камшика и да не им плати. По такъв подъл начин достопочтеният свещеник дълги години използвал безплатно труда на наивните и доверчиви хора, докато най-сетне не попаднал на хитрия Валек, който му върнал тъпкано за всичко.

Случило се така, че същият този Валек хванал в езерото една голяма щука и я занесъл да я продаде на свещеника. Скъперникът я купил на безценица, а като се вгледал във високия и силен момък, му предложил да остане на служба при него, защото преди няколко дни бил отпратил поредния си безплатен ратай. Валек приел неговите условия и начаса се заловил за работа. Макар че работел по-пъргаво и старателно от всички досегашни ратаи, господарят го хранел много лошо, а понякога изобщо забравял да му даде ядене.

Валек често бил преуморен и червата му куркали от глад, но продължавал да работи с желание и все пресмятал на глас какво ще си купи с парите, които ще получи от свещеника след изтичането на уречения срок.

Научили за това ратаите, служили при свещеника преди него, и започнали да му се подиграват, че и той като тях вместо пари за труда си ще получи от своя благодетел само дващест и пет хубави камшика.

— Мигар е истина това, което казвате за моя господар? — не вярвал Валек. — Не е възможно така да се подиграва с хората.

— Щом не ни вярваш — рекъл му един от ратаите, — погледни гърба на Бартек. — Още не са му зараснали раните след заплата,

която получи от тоя благодетел.

Недоверчивият Валек помолил Бартек да му покаже гърба си, а като видял сините следи от камшиците, плюнал и решително рекъл:

— Не искам такова възнаграждение за моя труд. Ако господарят още сега не ми плати за уговорената работа, ще го надхитря и в най-скоро време сам ще си я изплатя.

— Ама че си глупав! — презрително му отвърнали ратаите. — Много по-умни от тебе са се опитвали да го надхитрят и не са успявали. Това, което сега прави с тебе, е още нищо. Щом свършиш най-належащата работа на нивата и в гората, ще започне така да те измъчва, че няма да издържиш и ще му кажеш нещо накриво. Тогава господарят ще те спипа, че си недоволен от работата, и след като ти удари двайсет и пет камшика, ще те изгони. Затова те съветваме: бягай от него, докато е време!

Валек не избягал от свещеника, но още същия ден го помолил предварително да му заплати за работата, за да си купи кожух и обувки за зимата.

— Че до зимата е още далече — прекъснал го свещеникът. — Да не си недоволен, че ти отказвам? — подпитал го коварно той.

— А не, господарю! — усмихнал се Валек, но в душата си решил, колкото се може по-скоро, да накара свещеника да прояви недоволство от него.

На другия ден, още преди да се е развиделило, господарят го изпратил на полето и му заповядал до вечерта да изоре две големи ниви. Валек орал само до пладне, а като видял, че онзи не му изпраща нито закуска, нито обяд, спрял да работи, седнал край пътя и започнал да мисли какъв номер да му скрои.

По едно време видял, че по пътя се задават касапи, които карали месо в града. Спрял ги и ги попитал не искат ли да купят от него двата вола.

— Ако ги продадеш евтино, ще ги купим — отвърнали те.

— Дайте ми по един талер за всеки от тях, като прибавите и две волски опашки, иначе няма да ги продам — рекъл Валек.

— За какво са ти тези опашки? — учудили се касапите.

— За спомен, че съм имал свои волове — весело им отвърнал ратаят.

Касапите тутакси му заплатили два талера, защото воловете, макар и мършави, стрували повече, дали му от колата си две опашки и си заминали. Тогава Валек отишъл в чифликчийската ливада, която била до нивата на свещеника, и закопал двете опашки в земята така, че само кранчетата им стърчали над тревата. После изтичал до кръчмата, където се наял и напил до насита. Привечер се върнал къщи и започнал да се усуква около свещеника.

— Е, какво стана, изора ли всичко? — попитал го светият отец.

— Не успях — рекъл Валек, — защото гладните волове се измъкнаха от работа и се втурнаха да пасат в чифликчийската ливада.

— Умни добичета — усмихнал се свещеникът, — знаят, че в цялата околност няма по-хубава трева от тази. Само че защо не пазиш воловете, да не ги хванат хората на чифликчийата?

— Не се бойте, господарю, няма да ги хванат, защото никой няма да ги забележи — засмял се Валек. — Като не им стигна тревата, изгладнелите добичета се заровиха в земята и сега отгоре се виждат само крайчетата на опашките им.

— Лъжеш, глупако, това е невъзможно — промърморил свещеникът.

— Щом не ми вярвате, господарю, идете на ливадата и ще видите, че говоря истината — убедително казал Валек.

Отишъл свещеникът на ливадата и подир малко се върнал, носейки двете опашки.

— Какво си направил, негоднико! — крещял той на Валек. — Съсипал си ми воловете.

— Ха, вижда се, че здравата сте теглили, щом сте им откъснали опашките! Трябваше да ги почакате да се наядат и те сами щяха да излязат от земята. Ама вие да не сте нещо недоволен от мене, господарю? — попитал уж плахо ратаят.

— А, не — отвърнал скъперникът, потискайки злобата си, и си тръгнал към къщи, като си мърморел под носа: — Ще ми паднеш в ръчичките, кучи сине, и скоро така ще ти нашаря гърба, че...

От следващия ден той започнал още повече да мъчи Валек и все го питал:

— Е, какво, братле, доволен ли си от мене?

А Валек стискал зъби и отговарял покорно, че е много доволен.

Така двамината се борели чак до есента, когато енорияшите започнали да колят свинете. Надонесли на свещеника огромно количество шунка и салами. Той обичал салама добре опушен и натрит с чесън. Затова заповядал на Валек да накладе огън от хвойна и да опуши салама в комина, като преди това добре го натрие с чесън.

— Само гледай, лакомийо такава, да не откраднеш някое късче салам, защото ще те напердаша! — предупредил го сурово.

Наклат Валек огън от хвойнови съчки, но вместо свинския салам натикал в комина кучето на свещеника, на което викали Саламчо, понеже било дебеличко и продълговато.

Като се поопърлило малко, кучето изскочило от комина и запитало, скимтейки, към нивята.

— Какво му стана на кучето, та хукна като опарено? — учудил се свещеникът.

— Не знам — рекъл Валек, — направих всичко, както ми наредихте. Натрих го с чесън и го натиках в комина, за да се опуши. Виновен съм само, че не го затворих и избяга.

— Ах ти, глупако, сега ще те...

— Да не би да сте недоволен от мене, господарю, може би с нещо не съм ви угодил? — подхванал Валек. — Ако е така, тогава...

— А не, не — прекъснал го благо свещеникът, — доволен съм, само тичай след кучето, хвани го и го доведи вкъщи.

— Страх го е от мене и няма да ми даде да го хвана — казал загрижен Валек.

— Вземи тогава малко салам и го примами — посъветвал го свещеникът.

Грабнал Валек две парчета салам, изтичал на нивата, седнал на една бразда и здравата си похапнал, а после, без да бърза, се прибрал в къщата на свещеника и чакал, докато кучето само се върне. Щом си дошло, го хванал и понечил отново да го натика в комина, но то така се разскимтяло, че господарят дотичал и му заповядал да го пусне.

На другия ден привечер дошли на гости свещениците от съседните енории и още от вратата се развикали:

— Преподобни отче, пригответи ни някаква хубава вечеря! Само не ни гощавай със салам, че вече не можем да го гледаме. От една седмица, сигурно като и тебе, енорияшите само със салам ни даряват.

— С какво по-хубаво мога да ви нагостя? Нали знаете, че съм беден човек — заусуквал го скъперникът.

— Не лъжи — смеели се преподобните отци. — Съседите знаят кой как живее. Нареди да заколят един овен или поне теле.

Излязъл свещеникът в пруста, извикал Валек и тихичко му рекъл:

— Иди в кошарата, избери най-мършавия овен и го заколи!

Отишъл Валек в кошарата, започнал да търси най-мършавия овен и намерил не един, ами шест такива, на които ребрата им се броели.

Заклал ги, изпекъл ги, сетне ги донесъл в стаята, където седели гостите и ги поканил:

— Яжте, скъпи гости, хапнете си! Заклах за всеки от вас по един овен, за да споменавате с добро моя господар.

Тогава свещеникът вече не издържал.

— Ах ти, мошенико, съсипа ми цялото стадо! — викнал той по него.

— Ама вие да не би да сте недоволен от мене? — попитал Валек.

— Че как мога да бъда доволен, като съсипа воловете, опърли кучето, сега затри толкова овни! Да върви по дяволите такъв ратай като тебе, марш отгук! — крещял свещеникът.

— Ей сега ще си отида, но ми платете за работата, а аз ще ви отброя...

— Камшиците! — избухнали в смях гостите, защото знаели при какви условия свещеникът наемал ратаите си.

Видял скъперникът, че е загубил и е попаднал в собствената си клопка. Опитвал се да се измъкне от нея, като обяснявал на Валек, че е нечувана дързост прост ратай да позори свещеническото расо.

— Ами съблечи го, отче, и тогава ратаят ще ти нашари гърба, без да накърнява свещеническото ти достойнство — подигравателно го съветвали колегите му, доволни, че най-сетне се е намерил някой да отучи този скъперник и хитрец от недостойните му номера.

Тогава свещеникът обърнал другия край.

— Мили Валеш, през цялото време живяхме в мир и съгласие и не ни подобава да се разделим с лошо. Ще ти платя всичко, което ти се полага, и върви, където щеш.

— Съгласен съм — рекъл Валек, — но за това, че ви опрощавам камшиците, освен заплатата ще ми дадете нов кожух и обувки, че зимата вече чука на вратата.

Ще, не ще, свещеникът му платил за цяла година, дал му кожух и нови обувки и тогава Валек, като се поклонил на господаря си и на гостите, тръгнал весел и щастлив по широкия свят да си търси нова, по-хубава работа.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.